

Külföldi vélemények a választásról

A brit rádió- és televízió állomások, valamint a napilapok a kommunista korszak végleges lezárulásának nyilvánítják a vasárnapi második választási forduló eredményét. A Magyar Demokrata Fórum diadalát a konzervatív keresztény irányzat győzelmének minősítik. Egyúttal kiemelik, hogy a Szabad Demokraták Szövetségével az élen erős ellenzék lesz a Magyar Országgyűlésben. A BBC rádió hétfő reggeli budapesti jelentésében azt emelte ki, hogy az MDF győzelmének mértéke még a magyarokat is meglepte. Hangsúlyozta: a gyors és messzeható változások szakasza után a megalakuló jobbközép koalíciós kormány előtt a fő követelmény most az ország stabilizálása.

A BBC-1. televízió így vezette be Stephen Milligan budapesti jelentését: „A választások második fordulójában földcsuszamlásszerű győzelmet aratott a Magyar Demokrata Fórum, amely programjában Magyarország egypárti államból nyugati típusú demokráciává való fokozatos átalakítását ígerte, a magyar nemzeti értékek megőrzésével”. A budapesti tudósító szerint az eredmény csak annyiban meglepő, hogy az első fordulóban alig négy százalékos vezetéssel előre került MDF és fő riválisa között még kiegyensúlyozott volt a helyzet, vagyis az igazi helyzet az MDF javára történt átlendülés ereje és nagysága.

A *The Guardian* első oldalán „A konzervatívok meghódítják Magyarországot” címmel tudósít. A *The Independent* első oldalas főcíme: „A Fórum első lépésével kerül hatalomra”. A *The Times* „Egyértelmű felhatalmazást nyernek a konzervatívok a magyar választásokon” címmel közli budapesti tudósítójának jelentését. A *Financial Times* „Egyértelműen vezet a jobboldal” címmel hozta munkatársának — a szavazatok 70 százalékának megszámlálása alapján — küldött jelentését. A bulvárlapok közül a *Daily Mail* tudósított Budapestről „Magyarország kiegyengeti az utat a szabadsághoz” címmel.

A szabaddemokraták reagálásait illetően a *Financial Times* Tamás Gáspár Miklós megjegyzését idézi, amely szerint „a két forduló közötti két hétre az ebben az évszázadban lebonyolított korteskampányokban tapasztalt legmocskosabb választási rágalmazás nyomta rá a bélyegést”. A *The Guardian* és a *The Times* Haraszi Miklós kijelentését ragadja ki, amely szerint „a Fórum győzelme annak a rágalmazási kampánynak tulajdonítható, amelyben a szabaddemokratákat kommunistáknak minősítették”.

Karacs Imre, a *The Independent* tudósítója megállapítja: „A konzervatív hullám, amely egy hónappal ezelőtt betört Kelet-Németországba, Magyarországot is elérte és első lépésben erővel emelte hatalomra a hagyománytisztelő Magyar Demokrata Fórumot.” Kiemeli, hogy „a nagyon esős és borult napon a szavazók hatvan százaléka távol maradt az urnáktól egy olyan választáson, amit sokan a modern magyar történelem legfontosabb dátumának tekintenek”.

A hétfő reggeli francia lapok egy része még csak röviden tudósít a magyarországi választások második fordulójának első eredményéről, de a *Le Figaro* már terjedelmes tudósítást közöl Antall József nyilatkozatával. A lap címszavánál, induló anyagként jelenti be, hogy „Magyarországon a jobbközép győzött”, a kommunisták 43 éves hatalma után. A jelentés azt írja, hogy a választáson győztes Magyar Demokrata Fórum vezetője, Antall József „már miniszterelnökként viselkedik, közölte, hogy kész találkozni Gorbacsovval, és koalíciót akar alakítani két kisebb partnerével, a kisgazdapárttal és a kereszténydemokratákkal”.

Antall József, akit a lap be is mutat olvasóinak, nyilatkozatot adott a *Le Figaro* munkatársának. Külpolitikai célkitűzéseiről elmondotta: azonnali feladatának tekintik, hogy Magyarországot csatlakoztassák az európai in-

tegrációhoz, távlati célként maga elé tűzve az EGK tagságát. Ugyancsak cél az, hogy elmozdítsák egy európai biztonsági rendszer létrejöttét. „Magyarország európai törekvései nem ellentétesek azzal, hogy jó viszonyt tartunk fenn közvetlen szomszédainkkal, természetesen a Szovjetunióval, és mindazokkal az országokkal, ahol tiszteletben tartják a magyar kisebbség jogait” — mondotta. A VSZ-tagság fenntartásáról kijelentette: a Kelet-Európában bekövetkező fejlődés komoly mértékben megkérdőjelezi a szerződés létét, s így a kérdést ebből a szempontból kell megvizsgálni.

„A keresztény-nemzeti jobboldal fölényes győzelmet aratott, és Antall József Magyarország várható első nem kommunista miniszterelnöke” — jelentették már a hétfő reggeli lapok Olaszországban, miután késői zárásuk lehetővé tette az éjszakai első előrejelzések alapján az értékelést.

Az MDF győzelme nagyobb a vártnál: az olasz megfigyelők többségének nem kétséges, hogy Budapestén MDF—Kisgazda—Központ koalíció alakul, és az a parlamenti számok alapján kormányzóképes lesz. Antall Józsefet az olasz hírgyűjtemény úgy jellemzi, mint „régóta ellenzéki személyné, aki már 1956-ban részt vett a forradalomban”. „Családi indíttatása révén is ilyen nézeteket képviselt, s a keresztény ifjúsági liga egyik alapítója volt. Ugyanakkor ügyes és jó politikai érzékkel rendelkező tárgyalónak bizonyult az ellenzéki kerekasztal és a kormányzat egyezkedésén” — írta az olasz hírgyűjtemény.

„Jobboldali fordulat” címmel közölt budapesti tudósítást legutóbbi számában a *Novje Vremja* című szovjet hetilap. Szergej Szvirin, a lap budapesti tudósítója a választóknak az első forduló utáni hangulatából jobboldali fordulatot érzékelt, és a pártszövetségi kombinációról írva kiemelte, hogy a lehetséges partnerek köréből kirekesztik az MSZP-t.

A holding életképesebb...

Kft. — zöld mezőben

Egy újsághirdetésen akadt meg a szemem. A Zöld Mező Kft. szállítási és lakatosmunkákra keresett megrendelőket. Nincs is ebben semmi különös, csak hogy a cég neve alá zárójelben azt is aláírták: volt Tápéi Tiszatáj Tsz. Nocsak, ez valami felénk újak számító megoldás; tévesből kft.! Az előzményekhez tartozik, hogy a nyolcvanas évek elején veszteségre csúszott a tápéi közös gazdaság. Az akkor érvényes gyógyító recept szerint egy jobbhoz csatolták. Így vált a Hódmezővásárhelyi Rákóczi Téves egyik kerületévé. Évekig nehezen tudták e tény megemésztetni a tápéiak. Ezt onnan tudom, hogy 1985-ben részt vettem egy, az elnököt megbuktató, viharos közgyűlésen. Ott a tápéiak egy külön magot képeztek, s újra meg újra felvetették az elszakadás gondolatát. Erre az volt a válasz, a vagyoni, a beruházások úgy összekeveredtek, hogy egy osztozkodásnál lehetetlen lett volna szétválogatni. Új elnökkel, de maradt a mamutcég a maga 13 ezer hektárjával, a hatvan kilométeres átmérőjű körzetével. Öszintén szólva, most is az elszakadás egy új formájára gyanakodtam e hirdetés kapcsán.

A vásárhelyi Rákóczi Tsz. elnöke nem így kommentálta az eseményeket. Szerinte nem a vásárhelyi és tápéi elkülönülés a mozgatórugó. De akkor mi?

Gyakorlatként kezdem a szövetkezetben 1966-ban, s 1983-ban mint főkönyvelő mentem el Makóra. Elnöknek jöttem vissza 1986-ban. Ezt csak azért mondtam, hogy érthető, ismerem a múltat is. Nem maga a méret követelte ki a váltás gondolatát, hisz mindent, amit létrehozhatok, az minősíti, mennyire hatékonyan működik. Nálunk tavaly vetődött fel a vezetők körében, hogy kisebb önálló szervezeteket hozunk létre, mert a valóságos érdekelttség így tud csak megjelenni. S enélkül nincs előrelépés. Mi úgy látjuk, a szövetkezet holding formában életképesebb lehet. Mint vagyongépek központjában egyszemélyes kft.-ket alapít az összes termelő tevékenységre, és területre kiterjedően.

Tudommal a vásárhelyi rész maradt szövetkezetnek.

A folyamat kezdeténél tartunk. Öt kft.-t hoztunk létre január elsejével. Valóban a kopáncsi tejművelőkön kívül a többi tápéi. Ezek a húszéves, a sertésáztatási vagy „Röfi”, a keverőüzemi vagy Primamix, és a növénytermesztési kerület Zöld Mező néven. A következőkben a vásárhelyi részre is sor kerül, ha az ottani emberek is elfogadják ezt a formát.

Hogyan működik egy kft.?

A létrehozásakor egymillió forinttal engedték útjára. Az eszközök, beleértve a földet is, a szövetkezet vagyona. Használati díj fejében működtetik, s a nyereség előre meghatározott részesítést befizetik. A maradékkal belátásuk szerint gazdálkodnak. Egymás között, és a szövetkezetrel a kapcsolatot teljesen üzleti alapon áll.

A nyereséget, szerintem, mivel a kft.-tag nem tulajdonos, jövedelemként kezelik, és kiosztják. Egy vállalkozásban a résztvevők javadalmazása is fontos, de a vagyoni részesítéssel ki fog törődni?

Ez a probléma akkor oldható föl, ha a kft. a jövőben többszemélyessé válik. A szövetkezet vagyona felé nevesíthető, ha a tag ezzel a tulajdonrészével betárolhatna, tulajdonosként osztalék reményében érdekeltté válna a gyarapításban. Ezt azonban a mai törvények még nem engedik. Várjuk e kötöttség mielőbbi feloldását.

A szövetkezeti tagság bizonyos védettséget és jogokat is jelent, a kft.-be lépő lemondott erről?

A kft.-ben dolgozók tagsági viszonya is megmarad, a szövetkezetben erre az időre felmentést kapnak a munkavégzési kötelezettség alól. Így a jogaik megmaradhatnak. Például háztájt is kapnak.

A kft.-alkalmazottnak egyszerűbb felmondani, mint egy tévesztagnak. Az emberek vállalják ezt a kiszolgáltatottságot?

Akit a kft.-ből elbocsátottak, az még mindig szövetkezeti tag.

Csak akkor ott kell munkába állnia. Foglalkoztatni tudják?

Nem valószínű. A kft.-nek azonban nem az elbocsátás az érdeke, hanem, hogy értelmes munkát találjon embereinek.

Amikor a Zöld Mező Kft. telephelyére értem, alig találtam ott valakit. Vezető és dolgozó együtt szorgoskodott kint a határban, fát ültettek. Idén hatvan hektár erdőt telepítenek, akad vele munka bőven. Perei János ügyvezető is onnan jött be a megbeszélt találkozóra.

A növénytermesztésben is életképes tud lenni az új forma?

Az agrárról miatt nehezen. Minimális költséggel próbáljuk a gazdaságos hozamot megcélolni. Például az idén nem szórunk ki alapműtrágyát, a talajvizsgálatunk szerint a korábbi években kiszórt mennyiségből akkumulálódott annyi, hogy a növények nem szenvednek hiányt. A szervez-

gyát a Röfi Kft.-től szerezzük be. Nem kértek érte pénzt, nekik az benne az üzlet, hogy nem kell az elszállításal bajlódniuk. A kötött arrendszerben biztos ráfizetnénk, most hogy szabad a terményár, annak adjuk majd el, aki többet fizet érte. Azt is figyelembe vesszük, hogy a 3150 hektár szántó eltartóképessége korlátozott. A szerkezeten nem változtattunk, főleg búzát, kukoricát, napraforgót, és lucernát termesztünk. A gépességet körülbelül száz ember elég ide. Az ön által olvasott hirdetésünk azt a célt szolgálta, hogy az idényjellegű szabad kapacitást külső munkákkal kössük le. Egyébként a lakatosüzemünk teljes egészében kifelé dolgozik, az NSZK-ba szállítunk munkagép-alkatrészeket.

Más bevételi forrásuk van-e?

A területünkön olajipari létesítmények is találhatóak. Az emiatt összeszabdalt tábláinkból bérbe adunk, az idén 150 hektárral, 5-12 ezer forint hektáronkénti díjért. Emellett az olajipari rekonstrukció révén is jövedelemhez juthatunk.

Amikor téves volt itt, ugyanezek a lehetőségek megvoltak, mi a plusz?

A nagy szervezetben borzasztóan nagyok voltak az általános költségek. Ennek csak egy eleme volt a hatalmas távolság, a terület egyik sarkától a másik hatvan kilométerre van. Érdekesként említem a Rákóczi Tsz.-t, tizenkilenc elődből gyúrták egybe. A kolhozrendszerben ez volt a módi.

Az önelvállaló egységeket már kitalálták, miért nem választották azt?

A részterületeket ez igazából nem ösztönözte. Hisz, ha a sok ágazat egy része veszteségre futott, a téves átcsoportosítható a jövedelmet. Az átlagért és nyereséget egyformán kaptuk.

Létszámot csökkentettek-e?

Mára beállt a szükséges szint. Tizenöt-húsz ember ment el tőlünk. A nyugdíjasok további foglalkoztatását megszüntettük, ezenkívül csak a gyengébb munkájú, esetleg italozó embereknek köszöntük meg a közreműködését. Saját zsebre nem elnéző az ember. Vezetőnek, dolgozóknak, személyekre kidolgozott követelményt kell teljesíteni, ettől függ a fizetése.

Mi az oka, hogy itt kft. alakult, Vásárhelyen nem?

Gyengébb lehetett az agitáció. A szervezők nem érezték olyan fontosnak a váltást.

Egyik napról a másikra döntöttek?

Fél éve kezdtük a közvéleménykutatást, elmondtuk az előnyöket és hátrányokat is.

Gondolom, a jobb kereseti lehetőség a döntő momentum. S ebben a hatékonyságjavulás mellett az erre a formára érvényes előnyösebb szabályozók is részese.

Nem tagadjuk, de a mai élet alapja az alkalmazkodás. Míg az év elején a tévesben tíz, addig itt húsz százalék bérfejlesztésre látnak esélyt. Ha az eredmény engedi év végére a 40 százalékos megcélózhatjuk.

Most már csak egy leltárra kérem. A régi Tiszatáj Tsz.-t négy kft. reprezentálja. Összesen mennyien dolgoznak itt?

Kétszáznegyvenen. A '82-ben megszűnt Tiszatájnak ezerkötyszáz tagja volt, s annak körülbelül fele a nyugdíjas.

Toth Szeles István

Értékesítés felső fokon

Titok a részletekben

Lassan hazánkban is kialakul egy olyan réteg, amely előtérbe helyezi az egészséges életmódot, a korszerű táplálkozást. Ők nem tekintik különlegesnek a Nyugat-Európában, Amerikában már elterjedt — a nálunk megszokottól erősen különböző — főzési kultúrát. Lehet ugyanis víz nélkül főzni, zsír nélkül sütni, csak speciális anyagú és kialakítású edény kell hozzá.

A svájci AMC (Alfa Metalraft Corporation) nemesacél főző- és táplálódény-családjá itthon még szinte ismeretlen, én is csak a közelmúltban, egy bemutatón láttam először. Az energiatakarékos — hőtárolás — edényben a hagyományosnál sokkal alacsonyabb hőmérsékleten, s így rövidebb idő alatt készíthető el az étel. Az előmelegített edényben az asztalon is percekben belül megsül a hús úgy, hogy az minden fűszerezés nélkül is élvezhető. Az már teljesen magától értetődő, hogy az edény fűlét bármikor meg lehet fogni, illetve a széle olyan kiképzésű, hogy egyszerűen nem csöppen utána, ha kiöntünk belőle valamit. Mindehhez „kint” nincs garancialevél, itthon azonban valószínűleg kell. Mi már nagyon megszoktuk...

Számomra a legérdekesebb, hogy egy lábasnál is — ez persze a cég

számára így sértő — érdemes a tökéletességet keresni, illetve az, mekkora különbség lehet két, azonos rendeltetésű tál között.

Az edénycsaládhoz egyedülálló értékesítési módszer is tartozik. Ez ugyanis sehol a világon nem látható üzletek kirakataiban, nem árul ilyet egyetlen bolt se. Nem kínálják kereskedelmi adások reklámklipjei sem, sőt a postaládákat eltömő szórólapok között is hiába keresnénk. Egyszerűen nem reklámozza...

Az ügynök, bocsánat, a munkatárs bejelentkezik egy családhoz, s egyúttal megkéri őket, hívják meg — az általa elkészített — vacsorára barátait is. Nem eladni megy, hanem bemutatni. Aznap este nem is lehet tőle megvenni, árat sem mond, ezt csak egy későbbi időpontban, négy szemközti közölheti. A cég nem hozza olyan kellemetlen helyzetbe a négy-öt párból álló asztaltársaságot, hogy árat is mond. Esetleg ketten-hárman megveszik, a maradék ket-tőnek pedig szégyenkeznie kell szerezhető anyagi lehetőségei miatt. Körülbelül ilyen figyelmesség jelzi az egész értékesítési folyamatot. Nem tudom, milyen szinten van a hazai marketing, de ebből a módszerekből biztosan lehet tanulni.

A termékcsalád kizárólagos hazai forgalmazója egy szegedi cég, a Sel-

co Kereskedelmi Kft. Ügyvezetőjét, Varga Ferencet a bemutató után arról kérdeztem, tanultak-e valamit az AMC-től.

Az értékesítés hálózati felépítéséből mindenképpen. A piramis csúcán a témamenedzser, alatta a területi felelősök, akik kialakítják a maguk egy- vagy többlépcsős munkatársi hálózatát.

Es ezzel keresni is lehet?

Nálunk a hagyományos értelemben nincs munkabér, az árrésből mindenki meghatározott arányban részesedik. Minél magasabb a szint, annál kisebb hányadban, hiszen egyre több eladás — jutalék — adódik össze.

Az AMC-n kívül mással is foglalkoznak?

Hasonló elgondolás alapján szeretnénk ezután működtetni vámszabadterületünk, valutásboltjainkat, értékesíteni nyugati autót, hűtőszekényeket, és vagyongépek rendszerét, vagy éppen metálláncot. Sok kis piramis egymás mellett, s mind egyiknek el kell tartania önmagát. Ha valamelyik nem megy, felszámoljuk, s helyébe egy-egy új tevékenység lép.

Hogyan illeszkednek ezek a piramisok a kft. egészébe?

Úgy, hogy a témamenedzser a középső szint. Szerintem egy-egy rendszer kiépítését valahol mindig itt kellene kezdeni. Hogy hányan vannak a piramis alsó és középső harmadában, az mindenkor a tevékenységek számától, illetve a hálózatok szélességétől függ.

K. A.